

SORTLAND FORNYER SEG

**1. VERDENSKRIG
I LITTERATUREN**

**FERDINAND VON SCHIRACH
- SKYLD OG TABU**

BOK OG BIBLIOTEK

ET FAGBLAD OM BIBLIOTEKSEKTOREN – Nr. 4/2014

Kristin Danielsen:

Dette tror jeg på!

«I dag en leser – i morgen en leder» står det på bokstanden til disse to unge entusiaster som bidrar på den første nasjonale bokmessen i Phnom Penh, Kambodja og som ble arrangert i hagen utenfor Nasjonalbiblioteket.

Jakten fortsetter – i verdens biblioteker

TEKST OG FOTO: DR. JAN-URBAN SANDAL
ØKONOMHISTORIKER

I artikkelen *Jakten går videre – i verdens biblioteker* publisert i *Bok og Bibliotek* nr. 1/2013 ble det redegjort for betydningen av å bringe bøker og artikler om innovasjon og entreprenørskap ut til biblioteker i alle verdens hjørner. Det var snakk om et bidrag til internasjonal spredning av vitenskapelig litteratur til forsknings- og praksisfeltet via biblioteker og universiteter. 25 institusjoner besøktes i 20 land i fire verdensdeler under prosjektets første år i 2012. Under prosjektets andre år 2013 ble 25 institusjoner i 16 land i tre verdensdeler besøkt. Landene er (for å nevne noen): USA, Danmark, Estland, Tyskland, Østerrike, Moldova, Spania, Kina, Laos, Kambodsja og Thailand. Prosjektet løper parallelt med prosjektet *I Joseph A. Schumpeters fotspor*

– 100-årsfeiring av *Theorie der Wirtschaftlichen Entwicklung*.

USA

Harvard universitetet i Cambridge Massachusetts ble grunnlagt 8. september 1636 og er navngitt etter John Harvard, en engelsk immigrantprest som ved sin død donerte halve sin formue på £ 780 og beholdning av 320 vitenskapelige bøker til opprettelsen av et college. I innovasjon og entreprenørskap vitenskapelig sammenheng er universitetet av stor betydning, i første rekke fordi Joseph Alois Schumpeter ble ansatt her i 1932 og var virksom som professor helt til sin død 8. januar 1950. Harvard universitetet arvet i sin tur Schumpeter og har i sin besittelse 139 arkivbokser med dokumen-

Widener Library på Harvard universitetet.

ter etter den verdenskjente økonomen. Under mitt forskningsopphold ved Harvard universitetets arkiver i februar 2013 fikk jeg full tilgang til det unike, klausulbelagte og svært interessante historiske materialet. Naturligvis har universitetsbiblioteket her en meget rikholdig bestand av viten-

skapslitteratur om innovasjon og entreprenørskap, men en interessant og viktig utvikling, blant flere, som resultat av mitt opphold var opprettelsen av et nytt track i HOLLIS, *Entrepreneurship Scandinavia* som tidligere ikke hadde fantes.

Tyskland

Bonn universitetet er i sin helhet gjenoppbygd etter bombarderingen under den andre verdenskrig. Her undervises det etter hva som står i bøkene, og omfanget av litteratur om innovasjon og entreprenørskap er ikke påfallende stort. Universitetet er likevel av betydning i innovasjon- og entrepre-

Universitets- og delstatsbiblioteket i Bonn.

nørskapsvitenskapen av to årsaker. For det første ble Schumpeter ansatt her som professor den 15. oktober 1925. Det førte i sin tur til at paret Anna og Joseph Schumpeter flyttet inn i Coblenzer Strasse 39. Men den 3. august 1926 inntraff en forferdelig tragedie, Anna og deres nyfødte sønn døde under nedkomsten. Ulykken førte til at Schumpeter, og med ham selve tyngdepunktet for innovasjonsvitenskapen, flyttet til Harvard universitetet.

Koblenzer Tor, byporten i Bonn.

Østerrike

I 1746 grunnla keiserinne Maria Theresia et akademi i sin fars residens «Favorita» som hun navngav Theresianum. Akademiet var en eliteskole for aristokratiet i keiserdømmet Østerrike-Ungarn. Man kan si at Theresianum tilsvarer Eton. I 1849 åpnet Theresianum sine dører også for borgerska-

Biblioteket i Theresianum.

Universitetsarkivet i Wien.

pets sønner. Joseph Schumpeter ble tatt opp som elev i 1893 ti år gammel og fikk hele sin utdannelse under ungdomstiden her. Ny vitenskap peker på at viktige deler av Schumpeters entreprenørteori kan ha sitt utspring i de erfaringer og livsanskuelser den unge studenten tilegnet seg under sitt opphold på Theresianum i unge dager.

Moldova

Republikken Moldova er i vår tid et av Europas land med for lav per capita inntekt og har naturligvis et stort behov for innovasjon og sosialt entreprenørskap på alle nivåer. Ved nasjonalbiblioteket i Chisinau finnes et utvalg av litteratur omhandlende innovasjon og entreprenørskap, likevel er interessen svært stor under mitt besøk for anskaffelse av mer litteratur og spredning av kunnskap og insentiver innenfor området. Det er snakk om kursvirksomhet og samar-

Nasjonalbiblioteket i Chisinau, Republikken Moldova.

Alexei Rau, general direktør ved nasjonalbiblioteket i Chisinau, og som selv er en fremstående forfatter, mottar litteratur fra Dr. Jan-Urban Sandal under besøk.

beid på tvers av gamle skiller mellom universitet, bibliotek, næringsliv og politikk. Men samhandling byr på nye utfordringer. Vitenskap og pragmatisme står i sentrum men er alene ikke nok.

Kina

Folkerepublikken Kina har et universitetssystem som sender studentene og deres studieresultater helt til topps i verdenssammenheng og etter den seneste Pisa undersøkelse kan man slå fast at Norge er et land som kunne ha meget å lære her. I Kina satses det fullt på innovasjon og entreprenørskap og landet har de seneste ti år til en vesentlig grad bidratt til global fattigdomsbekjempelse og styrking av livskvalitet for milliarder av mennes-

Biblioteket i Wuhan City, Hubei provinsen, Kina. Dr. Sandal på vei inn til viktige samtaler om spredning av litteratur om innovasjon og entreprenørskap.

ker. I november 2013 ble World Emerging Industries Summit (WEIS 2013) arrangert i Wuhan by, transportknutepunkt ved Yangtze-elven, base for vitenskap og utdanning og økonomisk senter i Kina. Jeg var invitert som VIP-gjest av borgermesteren i Wuhan by, Tan Liangzhi og Zheng Xiongwei, global leder av APCEO. Toppmøtet samlet vitenskapsmenn, ministre, finansfolk og eksperter i et stort antall. Mine oppgaver var mange, blant annet å tale til delegatene over temaet *Innovation – driven Development in Intelligent Manufacturing Equipment Industry*. Interessen for uavhengig vitenskap i verden er stor og WEIS 2013 fungerte godt som en døråpner både innad i Kina og til regjeringer overalt i verdens alle hjørner.

Laos

Nasjonalbiblioteket i Laos ble åpnet 1. juli 1956 og flyttet inn i sine nåværende lokaler i 1988. Bygget er i fransk stil og opprinnelig fra 1923 og fungerte fra starten som regjeringsresidens. Nasjonalbiblioteket har en beholdning på ca. 300.000 enheter, 6.000 manuskripter på palmeblader, fem lokale avdelinger og mobilbibliotek. Budsjettet for nyanskaffelser var i 1998 på USD 100,- så biblioteket er helt avhengig av donasjoner fra stater og private. Det er i første rekke Tyskland, Australia og Japan som har stått for donasjonene. Nasjonalbiblioteket har også kontakter med ASEAN landene. Et prioritert område er utvikling og etterutdanning av personalet ved nasjonalbiblioteket, som teller 33 ansatte, alle med akademisk utdanning fra bachelor til ph.d nivå. Under mitt besøk kom det frem at interessen og behovet for litteratur, men også utdanning innenfor innovasjon og sosialt entreprenørskap er stort.

Nasjonalbibliotekets bygning i Vientiane, Laos. Bygningen har fullført sin oppgave som bibliotek og byen venter på å ta i bruk et helt ny bygning i 2015.

Kambodsja

Den første nasjonale bokmesse i Kongeriket Kambodsja ble arrangert 29. november 2013, tre dager til ende og i samarbeid med nasjonalbiblioteket i Phnom Penh. Bokmessen samlet tusener av studenter fra universiteter i hovedstaden, 23 biblioteker foruten utgivere og forfattere. Det kan virke som leselysten og lesetradisjonen helt har forsvunnet, for det er uvanlig at familier har bøker hjemme, det leses mest bare i klasserommene og analfabetismen overgår 77 %. De siste fem årene har likevel brakt en ny giv til landet, publiseringssektoren har vokst og det er i dag 561 aktive forfattere og utgivere i Kambodsja. Nasjonalbibliotekets generelle samling består av bøker på engelsk og fransk men er ikke tilgjengelig for utlån. Man er avhengig av donasjoner utenfra og det arbeides for å øke bokbestanden.

Konklusjon

Besøkene, samtalene og observasjonene har vist at interessen og behovet for litteratur om innovasjon og entreprenørskap på biblioteker, universiteter og hos regjeringer i alle verdens hjørner er stor. I land og områder med lav per capita inntekt stilles de samme spørsmål; forklar fattigdomsprosessen for oss – hvorfor er vi så fattige og de andre så rike, hvordan kan vi utrustes til å øke livskvaliteten for egen familie, naboer og nasjonen og hvordan kan individet bidra til demokratisk utvikling av landet? Svarene finnes i vitenskapstekstene i bøker og artikler som doneres til verdens biblioteker.

Dr. Jan-Urban Sandal

Dr. Jan-Urban Sandal er økonomihistoriker og har skrevet mange bøker og artikler. Dr. Sandal eier og leder Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute. Instituttet tilbyr kurs og vitenskapelig tilknytning til frittstående forskere i Norge og internasjonalt. Instituttets internasjonale universitetsnettverk omfatter på verdensbasis ca. 60000 studenter og ca. 20000 fakultetsmedlemmer og ansatte. Dr. Sandal taler og foreleser på toppmøter, ledende universiteter og på internasjonale vitenskapskonferanser og gir råd blant annet til regjeringer og myndigheter.

Tips oss –
om ein typisk

DAG
OG
TID -lesar

som ikkje les Dag
og Tid.

Send SMS til 2007
slik: TYPISK følgd
av namn og adresse
til personen.

(Døme: TYPISK
Jonas Gard Større,
Riksvegen 10, 5020
Bergen).

Han eller ho du
tipsar om, får tre
nummer av Dag og
Tid, heilt utan
plikter. Du får eit
Flax-lodd som
takker for hjelpa.

